

PREDGOVOR

Izvještaj o stanju ljudskih prava u svijetu u 2004.

Biro za demokraciju, ljudska prava i rad

28. veljače 2005.

U inauguralnom govoru na početku drugog mandata predsjednik Bush je još jednom potvrdio da će se Amerika zalagati za slobodu i dostojanstvo čovjeka u cijelom svijetu:

Naši vitalni interesi i naša najdublja uvjerenja stopili su se u jedno. Od dana osnutka naše zemlje tvrdimo da svaki muškarac i žena na ovome svijetu imaju prava, dostojanstvo i neusporedivu vrijednost jer su stvoreni na sliku i priliku tvorca neba i zemlje. Od jedne do druge generacije, zalažemo se za samostalnost jer nitko nije stvoren za gospodara nitko itko zaslužuje da bude rob. Ostvarenje tih idea je u samim temeljima naše zemlje. Ono je časno dostignuće naših predaka. A sad je najvažniji uvjet sigurnosti naše zemlje i poziv koji nam upućuje naše doba.

Dakle, politika Sjedinjenih Država je zalaganje za razvoj demokratskih pokreta i institucija u svim državama i kulturama, s krajnjim ciljem da ukinemo tiraniju na svijetu.

Izvještaj o stanju ljudskih prava u svijetu ključni je okvir kojim se Sjedinjene Države i druge zemlje svijeta služe da bi ocijenile stanje ljudskih prava i potaknule poboljšanje tog stanja. Zahvaljujući savjesnom prikupljanju podataka za te izvještaje, možemo se djelotvorno usprotiviti represiji i založiti za dostojanstvo i slobodu čovjeka. U tjesnoj suradnji s lokalnim stanovništvom, organizacijama za ljudska prava i ostalim dijelovima civilnog društva, osoblje naših ambasada i State Departmenta utvrđuje, istražuje i potvrđuje informacije. Ti se izvještaji objavljaju na mnogim jezicima i potiču rasprave, unapređuju borbu za ljudska prava, omogućuju da se napredak točno izmjeri i pokazuju što treba poboljšati.

U tjesnoj suradnji s međunarodnom zajednicom, lani smo uspjeli omogućiti građanima u Gvatemale, Indoneziji, Gani, Ukrajini i Afganistanu da svojim glasovima počnu doista utjecati na izbor vlasti u svojoj zemlji. To temeljno, univerzalno pravo glasa otvara mogućnost za korištenje cijelog niza drugih prava, što se u tim zemljama već počinje uočavati.

U dvadeset i osmom izdanju našeg Izvještaja o ljudskim pravima istražili smo situaciju u 196 zemalja, od nepokolebljivih braniteljica do najgorih kršiteljica dostojanstva čovjeka. Svoju zadaću shvaćamo vrlo ozbiljno i trudimo se da naši izvještaji budu što precizniji i što pažljivije i obzirnije sročeni.

Na temelju informacija iz ovog izvještaja utvrđujemo strategije za propagiranje i učvršćenje slobode i prava pojedinaca. Za nekoliko mjeseci podnijet ćemo izvještaj o lanjskim mjerama potpore ljudskim pravima i demokraciji.

Uz podsjećanje da su zaposlenici State Departmenta i mnogi drugi odlično surađivali u pisanju ovog izvještaja i u nj uložili velik trud, sa zadovoljstvom predajem Kongresu State Departmentov Izvještaj o stanju ljudskih prava u svijetu u 2004.

Condoleezza Rice, državna tajnica

UVOD

Izvještaj o stanju ljudskih prava u svijetu u 2004.

Ured za demokraciju, ljudska prava i rad

28. veljače 2005.

Predsjednik Bush je 17. rujna 2002. izložio novu Nacionalnu strategiju nacionalne sigurnosti koja se zasniva na načelu da sigurniji i bolji svijet možemo stvoriti ako budemo propagirali i unapređivali politička i ekonomska prava i poštivanje dostojanstva čovjeka. U strategiji se, kao smjernici i vodilji, proizašloj iz potreba koje je nametnuto rat protiv terorizma, navodi niz temeljnih zadaća zbog kojih naša vlada mora predvoditi u ostvarenju težnji za ljudskim pravima i izgradnjom demokracije. U govoru koji je održao 20. siječnja 2005. prilikom inauguracije u drugi mandat, predsjednik Bush obrazložio je to načelo: "Opstanak slobode u našoj zemlji ovisi o njezinu uspješnom prihvatanju u drugim zemljama. Širenje slobode po cijelom svijetu naša je najveća nada za mir."

Sjedinjene Države i njihovi međunarodni partneri lani su pomogli mnogim zemljama da zaštite politička prava svojih građana i poboljšaju vladavinu zakona u svojim društвima te tako proшире prava i slobode. U nekoliko slučajeva, kad je u pitanju bilo pravo ljudi da sami izaberu vlast, zbog dramatičnog razvoja događaja, cijeli svijet pratio je njihovu borbu i prijelomne uspjehe.

U tri godine, koliko je proteklo od svrgavanja talibanskog režima, Afganistanci su uspjeli ublažiti terorizam i poboljšati sigurnost; uspjeli su premostiti tradicionalne etničke, vjerske i plemenske podjele; uspjeli su sastaviti nov ustav koji je odraz njihovih vrijednosti i načina života; proširili su temeljna prava na žene i manjine; i otvorili svoje društvo za dosad nepoznatu političku konkureniju i slobodu izražavanja. Međunarodna zajednica pomogla im je tako što je registrirala birače diljem te velike zemlje s raštrkanim i uglavnom nepismenim stanovniшtvom; tako što je članove izbornih komisija i kandidate podučila ponašanju na izborima i u kampanjama i zajedno s afganistanskim vojnicima čuvala sigurnost u predizborno vrijeme i na dan izbora. Na predsjedničkim izborima, koji su se održali 18. listopada, kandidati su se borili za glasove 10 milijuna registriranih birača, od čega najmanje 40 posto žena. Usprkos prijetnjama i terorističkim napadima u predizborno vrijeme te ozbiljnim tehničkim problemima, najmanje 8 milijuna Afganistanaca - među kojima i najmanje 3,2 milijuna žena - glasalo je na prvim pravim demokratskim izborima i većinom glasova za predsjednika izabrao Hamida Karzaija.

Predsjedničku kampanju u Ukrajini narušila je vlast pritiskom na opozicijske kandidate i rasprostranjenim izbornim prevarama i kršenjima izbornih propisa. Kučmina vlada bila je upletena u varanje i manipulacije i u prvom i u drugom krugu glasanja koji su održani 31. listopada odnosno 21. studenoga. Vlada je utjecala na izvještavanje jer je cenzurirala novinska izdanja i kontrolirala novinare, što je potaknulo takozvanu "novinarsku pobunu" među novinarima koji su odbili slijediti vladine upute. Demonstracije građana protiv službenih rezultata izbora od 21. studenoga postupno su prerasle u "narančastu revoluciju". Narančasta boja bila je boja opozicijskog čelnika Viktora Juščenka koji je, prema općem mišljenju, bio pravi pobjednik izbora.

Poštovanje ljudskih prava u Ukrajini doživjelo je velik zaokret nabolje kad je Vrhovni sud 3. prosinca zbog prevara poništo rezultate drugog izbornog kruga, što je samo potvrdilo primjedbe mnogih domaćih i stranih promatrača o bezbrojnim kršenjima izbornog postupka, maltretiranju opozicijskih kandidata, golemoj pristranosti državnih medija i rasprostranjenim prevarama prilikom glasanja i brojenja glasova. Sud je naložio da se izbori ponove pa su Ukrajinci 26. prosinca odabrali novog predsjednika. Međunarodni promatrači izvjestili su da se na tim izborima, koje je dobio Juščenko, poboljšalo izvještavanje državnih medija, povećala transparentnost glasačkog procesa i ublažio vladin pritisak u prilog određenog kandidata, a

sve to uz manje nereda i incidenata na biralištima. Novi predsjednik rekao je da će biti snažno privržen demokraciji, vladavini zakona i poštovanju ljudskih prava.

Iračani su morali prijeći mnogo prepreka u pripremama za demokratske izbore, a tu su zadaću samo pogoršavali snažni i sveprisutni teroristički napadi. Iračko Vladajuće vijeće najprije se dogovorilo oko okvira za prijenos vlasti na iračku vladu i oko uspostave vladavine zakona i utvrdilo postupak izbora nove vlasti i uspostave ustavnog poretka. Taj je cilj ostvaren usvajanjem Zakona o prijelaznoj vlasti u ožujku, koji je ujedno bio priprema za drugi korak, prijenos vlasti s Privremene koalicijske uprave na iračku prijelaznu vladu, do čega je došlo 28. lipnja.

Iračka prijelazna vlada je, uz pomoć Ujedinjenih naroda i ostalih međunarodnih savjetnika, osnovala nezavisnu izbornu komisiju, tijelo koje je utvrdilo postupak upisivanja birača u biračke popise te način glasanja Iračana u zemlji i još 14 zemalja. Nacionalna konferencija zasjedala je od 15. do 18. kolovoza i izabrala prijelazno nacionalno vijeće od 100 članova. Izbori za prijelaznu Nacionalnu skupštinu, zakonodavno tijelo i prvi korak prema stvaranju iračke prijelazne vlade, zakazani su za 30. siječnja 2005. Prema Zakonu o prijelaznoj vlasti, prijelazna vlada izradit će nacrt stalnog ustava koji će biti ratificiran do kolovoza 2005., a novi izbori za stalnu vladu trebaju se, prema tom ustavu, održati do prosinca ove godine.

Uvjereni smo da će izbori poput ovih poboljšati izglede za mir, postaviti čvrste temelje za suverenost tih zemalja i pridonijeti stvaranju zamaha za poboljšanje stanja ljudskih prava u tim zemljama. Ipak, napredak neće biti ni brz ni lagan, barem isprve, kako jasno pokazuje i naših 196 pojedinačnih izvještaja. Iz ovih izvještaja vidi se da se stanje ljudskih prava možda i pogoršalo usprkos uspješnoj provedbi međunarodno priznatih izbora, a nakon lanjskih izbora u Venezueli isto vrijedi i za neke dijelove pravosuđa i medija.

Dijelom i zbog spoznaje o tome koliko je složena i teška zadaća propagiranja i unapređenja ljudskih prava, Kongres je 1977. usvojio zakon prema kojem State Department mora svake godine podnijeti izvještaj o stanju ljudskih prava u svijetu. Nadamo se da će vam ova zbirka, kao svjedočanstvo o stanju ljudskih prava u svijetu, poslužiti da utvrdite buduće zadaće i uvidite koliki je potencijal za širu suradnju u ostvarenju težnji iz Opće deklaracije o ljudskim pravima.

Osvrt na proteklu godinu: demokracija, ljudska prava i rad

Prije nego što prijeđemo na detalje izvještaja o stanju ljudskih prava u 196 zemalja, moramo istaknuti da neke zemlje nisu dobile istaknuto mjesto samo zbog problema na planu ljudskih prava nego i zbog naše lanjske suradnje sa žrtvama i vladama država u kojima žive.

Stanje ljudskih prava u Sudanu bilo je i lani vrlo loše jer je vrla ograničavala slobodu govora, medija, okupljanja, udruživanja, vjeroispovijesti i kretanja. Hapsila je i maltretirala osobe koje su kršile ta ograničenja.

Lani je u sudanskoj pokrajini Darfur bilo više od 1, 5 milijuna raseljenih osoba dok je još 200.000 civila pobeglo u Čad, gdje je UN-ovo Visoko povjerenstvo za izbjeglice koordiniralo veliku operaciju pomoći izbjeglicama. Zbog nasilja i protjerivanja, dosad je umrlo približno 70.000 ljudi.

Usprkos tome što se vlada nekoliko puta obvezala da će se susregnuti od nasilja u Darfuru, zločini nisu prestali. Vladine snage i provladina milicija poznatija kao Džandžavid redovito napadaju civile u njihovim selima. Džandžavid obično napada u koordinaciji s vladinim snagama i uz njihovu zračnu podršku. Državni tajnik je u rujnu pažljivo pročitao detaljnu

studiju nezavisnih stručnjaka u kojoj se iznose priče najmanje 1100 izbjeglica i zaključio da su stanovnici Darfura izloženi genocidu, rekavši tada da je "u Darfuru na djelu genocid za koji su odgovorni sudanska vlada i Džandžavid i koji, lako je moguće, još traje".

Vladine snage u toj su regiji redovito ubijale, ranjavale i preseljavale civile te u toku ofenzivnih operacija namjerno razarale bolnice i naselja. Potvrđene su i dojave da je provladina milicija namjerno ubijala civile, pljačkala ih i rušila njihova sela.

Ipak, sporazum o prestanku sukoba između sjevera i juga, koji je potписан krajem godine, donio je novu nadu za mir i poboljšanje stanja ljudskih prava u drugim dijelovima Sudana.

State Department može potvrditi da vlada i sudanski Narodni oslobođilački pokret, nakon 21 godine sukoba niskog intenziteta, povlače značajne poteze u svrhu ispunjenja odredbi iz preliminarnih sporazuma.

Kao reakciju na ustrajno brutalno i represivno ophođenje Demokratske Narodne Republike Koreje (Sjeverne Koreje) prema svojim građanima, Kongres je lani usvojio Zakon o ljudskim pravima u Sjevernoj Koreji. U zakonu se traži da se poboljša vrlo loše stanje ljudskih prava u Sjevernoj Koreji i pronađu trajna rješenja za sjevernokorejske izbjeglice, uspostavu transparentnosti u raspoljeli humanitarne pomoći, slobodan protok informacija i mirno ujedinjenje Korejskog poluotoka.

U Bjelorusiji je policija i lani maltretirala, a povremeno i mučila zatvorenike i pritvorenike. Obavještajne snage su proizvoljno hapsile i zatvarale građane iz političkih razloga; k tome, protiv nekih pojedinaca podignute su optužnice i osuđeni su na zatvorske kazne zbog takvih političkih zločina kakav je "klevetanje" državnih dužnosnika, što se često tumači kao kritika njihove politike. Bjeloruska vlada i lani je zanemarivala vjerodostojne izvještaje o ulozi pojedinih vladinih dužnosnika u nestancima novinara i dobro poznatih opozicijskih čelnika te nije provele punu i transparentnu istragu o tim nestancima. Umjesto toga, vlada je imenovala Viktora Šejmana, koji je po vjerodostojnim dokazima iz izvještaja Vijeća Europe povezan s nestancima ljudi, na mjesto predstojnika predsjednikovog ureda i tako nastavila učvršćivati atmosferu u kojoj se zločini ne kažnjavaju.

U Burmi je junta vladala dekretima i nisu je obvezivale nikakve odredbe o temeljnim pravima. Obavještajne snage ubijale su ljudi bez suđenja. K tome, ljudi i dalje nestaju, a obavještajne snage su silovale, mučile, tukle i na druge načine zlostavljače zatvorenike i pritvorenike. Često su proizvoljno uhićivale ljudi i držale ih u samici. Redovito su narušavale privatnost građana, prisilno preseljavali stanovništvo i regrutirali djecu za vojsku.

Iranska vlada bila je lani odgovorna za brojna ubojstva, među njima i pogubljenja nakon nezakonitih suđenja. Bilo je mnogo dojava o tome da obavještajne snage muče zatvorenike i pritvorenike. K tome, ljudi su proizvoljno uhićivani i držani u samicama, u prepunučenim zatvorima vladali su loši uvjeti, zatvorenici nisu dobivali odvjetnika, osuđenike se kažnjavalio bičevanjem i kršila se privatnost građana.

I na planu suradnje i na planu napretka u poštovanju ljudskih prava, Kina je lani bila pravo razočaranje. Nije ispunila brojne obveze iz američko-kineskog dijaloga o ljudskim pravima iz 2002. No, potkraj godine nastavljeni su radni razgovori o ljudskim pravima koji su prekinuti kad su Sjedinjene Države, kao članica UN-ove Komisije za ljudska prava, glasale za rezoluciju o stanju u ljudskih prava u Kini. Vlada je i lani hapsila i zatvarala aktiviste, poput ljudi koji su slobodno raspravljali na Internetu, branitelja disidenata i razvlaštenih, aktivista koji se zalažu za informiranje o HIV-u i AIDS-u, novinara koji izvještavaju o SARS-u, intelektualaca koji izražavaju politička stajališta, osoba koje po kućama prisustvuju misama i radnika koji prosvjeduju za svoja prava. Zatvorenici u kineskim zatvorima i lani su bili zlostavljeni. Vlada je i dalje provodila oštре mjere protiv duhovnog pokreta Falun Gong, a deseci tisuća pripadnika

tog pokreta i lani su bili u zatvorima, radnim logorima za preodgoj, u koje su dospjeli bez suđenja, i u psihiatrijskim bolnicama. Kineski svenarodni kongres usvojio je amandman na ustav o zaštiti ljudskih prava, ali još nije jasno u kojoj ga mjeri vlada namjerava provoditi. U Saudijskoj Arabiji došlo je do pozitivnih pomaka na nekoliko područja, a među njima je konferencija o pravima žena u organizaciji vlade i osnutak prve službene organizacije za ljudska prava u tom kraljevstvu. Vlada je u listopadu objavila izvršnu uredbu kojom je nekim dugotrajnim stanovnicima omogućila da podnesu molbe za dobivanje državljanstva, a do kraja godine daleko je odmaknula i registracija birača i kandidata, premda samo muškaraca, za općinske izbore koji su se održali u veljači 2005.

No, slučajevi zloupotrebe i kršenja ljudskih prava u Saudijskoj Arabiji ipak su daleko brojniji od pozitivnih pomaka. Bilo je vjerodostojnih dojava o tome da su obavještajne snage mučile i zlostavljale zatvorenike, da su proizvoljno hapsile ljudе i držale ih u samici. Vjerska policija i lani je zastrašivala, maltretirala i zatvarala građane i strance. Većina suđenja bila je zatvorena za javnost, a optuženi su pred suce obično dolazili bez branitelja. Obavještajne snage su hapsile i zatvarale reformatore. Vlada je i lani ograničavala slobodu govora i medija, pravo na okupljanje, udruživanje i kretanje, a bilo je i dojava o upletanju države u privatnost građana. I lani je bilo mnogo slučajeva nasilja nad ženama i njihove diskriminacije, nasilja prema djeci, diskriminacije etničkih i vjerskih manjina i oštrog ograničavanja radničkih prava.

Nasuprot pozitivnim pomacima u nekim zemljama, u kojima je povećan izravni nadzor građana nad vlašću, u Rusiji je zbog izmjene izbornih zakona i prelazak na imenovanje regionalnih guvernera, koji su se dosad birali na izborima, samo jačana moć izvršnog ogranka vlasti. Zbog dodatnog ograničenja slobode medija, poslušne Dume, nepravilnosti na nedavnim općim izborima, korupcije među policajcima i političkog pritiska na sudstvo, porasle su bojazni vezane uza sve manju odgovornost vlasti prema građanima. Bilo je više rasno motiviranog nasilja i diskriminacije, premda su i rasno nasilje i diskriminacija zabranjeni brojnim zakonima. Policija nije vodila istragu o napadima na manjine, ali je zato pripadnike manjina češće legitimirala, deportirala iz gradova, novčano kažnjavala za najmanje prekršaje i mnogo češće zatvarala. Vladine institucije za zaštitu ljudskih prava radile su relativno slabo.

Vlada Zimbabvea provodila je usklađenu kampanju nasilja, represije i zastrašivanja. Bila je obilježena nepoštovanjem ljudskih prava, nepoštovanjem zakona i prezicom prema dobrobiti zimbabveanskih građana. Politički protivnici i zagovornici ljudskih prava bili su mučeni na razne načine. Ratni veterani, omladinske brigade i policajci bili su nesmanjeno brutalni prema političkim neprijateljima. Na meti Mugabeova režima bile su i druge državne institucije, među njima sudstvo i policija. Suci su bili izloženi maltretiranju kako bi dali ostavku ili odstupili, a na njihovo mjesto postavljeni su Mugabeove pristaše. Režim je ograničavao i gušio slobodu medija, a novinare koji su ga kritizirali hapsio je i tukao. Oduzimanje zemlje i lani je bilo instrument političke i socijalne represije, a protivnici te destruktivne politike bili su izloženi nasilnim odmazdama.

Stanje ljudskih prava u Venezueli bilo je i lani loše, usprkos tome što je vlada u kolovozu provela referendum o opozivu predsjednika Chaveza. Protivnici su optužili vladu za prevaru na referendumu, ali Organizacija američkih država (OAS) i promatrači iz Carterova Centra utvrdili su da službeni rezultati "odražavaju volju biračkog tijela". Vlada je lani još više nadzirala sudstvo i još se češće miješala u donošenje presuda. Vladine pristaše prijetile su i zastrašivale članove nevladinih organizacija. Parlament je u prosincu usvojio zakone kojima se narušava sloboda medija i govora i prema kojima će kritika vlasti zapravo biti kazneno djelo. Američka vlada uvela je sankcije Venezueli zbog ustrajnog izostanka angažmana u borbi protiv trgovanja ljudima.

Fidel Castro dodao je još jednu godinu svome stažu najstarijeg živućeg diktatora na svijetu. Kubanska vlast i lani je odbijala svaku mogućnost pokretanja demokratskih procesa te nastavila maltretirati i zastrašivati prodemokratske aktiviste, disidente, novinare i druge stručnjake i radnike koji su se htjeli baviti ekonomskim aktivnostima bez kontrole države. Većina od 75 disidenata osuđenih 2003. na duge zatvorske kazne i lani je bila u zatvoru usprkos međunarodnim protestima, a policija je uhapsila još 22 aktivista za ljudska prava i osudila ih za djela kao što su "prezir prema vlasti". Upozoravanje na zloupotrebe na Kubi i lani je bio prioritet Sjedinjenih Država kao članice UN-ove Komisije za ljudska prava.

Komisija za ljudska prava je na zasjedanju 2004. službeno usvojio rezoluciju o Kubi, koju su predložile Sjedinjene Države, i drugu godinu zaredom rezolucije o Turkmeniji, Sjevernoj Koreji i Bjelorusiji. Rezolucija o Burmi usvojena je konsenzusom. Kako su u članstvu komisije i države poput Zimbabvea, Kube, Sudana i Kine, koje ni same ne štite prava svojih građana, lanjsko zasjedanje te komisije bilo je manjkavo u nekoliko aspekata. Komisija nije usvojila rezolucije o stanju ljudskih prava u Kini, Zimbabveu i Čečeniji. Sjedinjene Države i lani su ukazivale na potrebu da se poboljša funkciranje komisije i to tako da se u njezino članstvo primi više zemalja s dobrom stanjem ljudskih prava.

Sjedinjene Države smatraju da demokratski izabrane vlade više vode računa o ljudskim pravima svojih građana. Zato su se Sjedinjene Države udružile s ostalim članicama zajednice demokratskih država, mrežom demokratskih zemalja koje zajedno propagiraju, učvršćuju i unapređuju demokraciju u cijelom svijetu. Sjedinjene Države lani su zajedno sa spomenutim zemljama pridonijele osnivanju kluba demokratskih zemalja, skupine zemalja istomišljenica koje koordiniraju svoje akcije u komisiji i drugim UN-ovim tijelima, a sve kako bi propagirale ciljeve sukladne demokratskim vrijednostima. Sjedinjene Države su na komisiji - zajedno s Peruom, Rumunjskom i Istočnim Timorom - predložile i uspjele u nastojanju da se usvoji rezolucija o jačanju uloge UN-a u propagiranju i unapređenju demokracije. Jedna od preporuka iz te rezolucije jest poziv da se unutar Ureda visokog povjerenika za ljudska prava uspostavi mehanizam - nazvan "Žarište"- preko kojeg bismo pomagali novim i krhkim demokracijama da dođu do UN-ovih sredstava za potporu novim demokracijama.

Zajednica demokratskih zemalja nije samo podržala osnivanje kluba demokratskih zemalja nego je kroz projekte povezivanja demokratskih zemalja poduprla i razvoj demokratskih institucija i vrijednosti. Poslala je multinacionalnu delegaciju stručnjaka za demokraciju na Istočni Timor da timorskim dužnosnicima pokažu najbolje demokratske metode. Isto tako, za skupinu iračkih izbornih dužnosnika organizirali smo turneju od Iraka do Litve na kojoj su promatrali izborne procese i učili o njima. Ujedinjenje svih demokratskih glasova protiv kršenja osnovnih ljudskih prava - prava koja su zapisana u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima i koja je zajednica demokracija potvrdila u Varšavskoj deklaraciji i Seulskom akcijskom planu - to je najvažniji način za održavanje pritiska na vlade koje uskraćuju i krše prava vlastitih građana.

Institucionalne promjene:

Proces ustavnih promjena u Kataru nastavio se kad je emir odobrio izradu novog ustava, koji su glasači golemom većinom usvojili 2003. Premda će emirova obitelj zadržati naslijedno pravo, u novi ustav, koji bi trebao biti službeno usvojen u lipnju 2005., uvrštene su mnoge odredbe o ljudskim pravima.

Pakistanski predsjednik Mušaraf i lani je bio na čelu vojske premda je obećao da će do kraja godine odstupiti s tog mesta.

Srednjoafrička Republika usvojila je nov ustav i uvela druge mjere za ubrzan prijelaz na demokraciju, što je najavio predsjednik Bozize koji je na vlast došao državnim udarom u ožujku 2003. U Gvineji Bisau došlo je u rujnu 2003. do državnog udara nakon kojeg je vojska instalirala civilnu vlast. U oba slučaja stabilizaciju situacije poslije državnog udara pratio je pad broja prijavljenih kršenja ljudskih prava.

Zbog želje da udovolji Kopenhaškim kriterijima za početak procesa pristupanja Europskoj uniji, turska je vlada usvojila važan paket reformskih zakona, a među njima i relativno liberalniji kazneni zakon i skup ustavnih amandmana kojima se zabranjuju ubojsvta zbog časti i mučenje; proširuje sloboda vjeroispovijesti, izražavanja i udruživanja; a smanjena je uloga vojske u vlasti. No, provedba tih reformi išla je dosta sporo. Obavještajne snage i lani su počinile brojne zloupotrebe, među kojima mučenje, premačivanje, proizvoljno uhićenje i pritvaranje, premda su promatrači primijetili da je takvih postupaka bilo manje, a Europski odbor za sprečavanje mučenja izvjestio je da se lokalna vlast trudi poštovati vladinu politiku "nulte tolerancije" prema mučenju. I lani je bilo ubojsvta zbog povrijedene časti. Vlada je ublažila neka ograničenja na upotrebu kurdske i drugih jezika, no sloboda govora i medija i lani su bile ograničene.

Lani smo se osvjedočili da se neke države pojačano bore protiv korupcije. Kostarika je najambicioznej istraživala postupke bivših najviših državnih dužnosnika pa je tako pokrenula odvojene istrage protiv tri bivša predsjednika zbog zloupotrebe sredstava, primanja provizije i sklapanja nezakonitih ugovora. Borba protiv korupcije u Africi najviše se usredotočila na novčane prekršaje i kršenja ljudskih prava od strane državnih dužnosnika. Protukorupcijska kampanja gambijskog predsjednika Jammeha bila je usmjerena na suzbijanje korupcije među dužnosnicima kako bi se vratio povjerenje međunarodne zajednice, a kad je Komisija za ispitivanje objavila rezultate svog rada, smijenjeno je nekoliko najviših državnih dužnosnika i pokrenuta su neka suđenja za privredni kriminal. Kenija je osnovala tijelo za borbu protiv korupcije koje ima velike ovlasti, a policija je pokrenula niz istraga o optužbama o pogubljenjima bez suđenja. Zambija je 2003. osnovala policijski odbor za žalbe koji je i lani istraživao žalbe o brutalnom postupanju policije.

Politička prava:

Razvoj političkih događaja u euroazijskom području i lani je, uz iznimku Gruzije i Ukrajine, bio ozbiljne bojazni. Napredak se i lani mogao mjeriti samo na planu razvoja civilnog društva. Sve više nevladinih organizacija, opozicijskih stranaka i građana želi se organizirati i tražiti od vlade da bude odgovorna prema građanima. U Turkmeniji i Uzbekistanu, opozicijske stranke ne mogu se uopće registrirati. U isto vrijeme, države te regije uče sasvim krive lekcije iz primjera Ukrajine i Gruzije i nastoje ugušiti civilno društvo tako što nevladinim organizacijama nameću birokratske prepreke i tobožnje pravne zapreke.

Međunarodni promatrači izvjestili su da je na predsjedničkim izborima u siječnju došlo do napretka, a taj napredak omogućio je da parlamentarni izbori u ožujku budu "najdemokratičniji izbori u povijesti Gruzije". Ostale države u regiji izradile su nove izborne zakone i tako su nešto malo poboljšale izborni proces. Novi izborni zakoni koji su usvojeni u Kazakstanu, Kirgiziji i Tadžikistanu donose poboljšanja na nekim područjima, ali u sve tri zemlje izborni zakoni nisu udovoljavali međunarodnim standardima. Isto tako, došlo je do određenog napretka i na lanjskim izborima u Kazakstanu i Kirgiziji, ali domaći i međunarodni promatrači uočili su nepravilnosti prilikom glasanja, šikaniranje i maltretiranje opozicijskih

kandidata te nejednake mogućnosti pristupa medijima.

Bjeloruska vlada i lani je građanima uskraćivala pravo na promjenu vlasti u demokratskom političkom procesu. Na referendumu 17. listopada, koji je bio pun nepravilnosti, ukinuto je ustavno ograničenje predsjedničkog mandata. Prije referendumu i podjednako manjkavih parlamentarnih izbora, koji su održani u isto vrijeme, vlast je obustavila izlaženje nezavisnih novina i diskvalificirala mnoge kandidate za parlament. Vlada se služila prekomjernom silom, a u nekim slučajevima pretučeni su i uhapšeni politički čelnici koji su mirno prosvjedovali zbog izborne prevare te novinari koji su izvještavali o prosvjedima. Vlada je lani uskratila pravo djelovanja nekolicini velikih i uredno registriranih nevladinih organizacija koje su se bavile političkim pravima, a obavještajne službe pojačano su šikanirale preostale djelatne nevladine organizacije.

U Bosni i Hercegovini u listopadu su održani prvi općinski izbori koje je u cijelosti organizirala država Bosna i Hercegovina bez pomoći međunarodne zajednice. Prema izrečenim ocjenama, ti izbori udovoljavali su međunarodnim demokratskim standardima.

Vrlo visok odaziv birača na trima uzastopnim izborima u Indoneziji pripremio je zemlju za prijenos političke vlast s poraženih dotadašnjih dužnosnika na izabranog opozicijskog čelnika. Taj je proces obilježio i poraz vojnih i policijskih kandidata za ulazak u parlament.

Vladajuće političke stranke u Gani i Mozambiku osvojile su još jedan mandat na izborima koji su općenito ocijenjeni kao slobodni i ravnopravni. U Sijeri Leone održani su prvi lokalni izbori u posljednje 32 godine, premda su u nekim dijelovima zemlje zabilježene nepravilnosti.

U Burundiju promatrači su bili zabrinuti zbog odgode izbora i slabog napredovanja zemlje u prijelazu na demokraciju. Prijelazna vlada nije raspisala lokalne i opće izbore, čije se održavanje traži u sporazumu o miru i pomirenju iz Arushe, a isto je tako krajem godine na neodređeno vrijeme odgodila održavanje referendumu o nacrtu ustava. Zbog pobune maoista i zastoja u pregovorima među nepalskim političkim strankama, lani u Nepalu nisu održani izbori, što je samo produbilo političku krizu u zemlji.

Ionako uvelike ograničena politička prava u Ruandi bila su lani dodatno ograničena jer je organizacijama za ljudska prava uskraćena dozvola za djelovanje ili su raspuštene. Takve mjere vlada je opravdala kampanjom protiv "podjela" i u svom izvještaju optužila organizacije za ljudska prava, novinare, učitelje i crkve za propagiranje "ideologije genocida".

Poštovanje prava i političke participacije građana u Iranu je i lani bilo na niskim granama. U veljači su održani izbori za 290 mesta u Majlisu (parlamentu), koji su općenito ocijenjeni neslobodnim i neravnopravnim. Konzervativno Vijeće čuvara revolucije, u kojem prevladavaju visoki islamski svećenici, isključilo je praktički sve reformističke kandidate, a među njima i 85 dotadašnjih zastupnika. Među razlozima za isključivanje naveli su da ti ljudi nisu iskazali "dokazanu poslušnost" prema sadašnjem sustavu vlasti. Zbog ozbiljnih nepravilnosti na tim izborima, reformatori u parlamentu sad čine neznatnu manjinu. U međuvremenu konzervativci su nastavili s udarima na reformistička kretanja i stranke.

Unutarnji i ostali sukobi:

Komisija za istinu i pomirenje u Sijeri Leone dovršila je javna saslušanja na kojima je približno 10.000 građana govorilo o strahotama koje su doživjeli kao žrtve ratnih zločina, a čula su se i priznanja o ratnim zločinima iz građanskog rata. Komisija je vldi predložila zakonske, političke i upravne reforme. Vlada je oslobođila brojnu djecu koja su se borila u sastavu vojnih i paravojnih snaga. UN-ova misija u Sijeri Leone (UNAMSIL) je potkraj godine predala

odgovornost oružanim snagama i policiji Sijere Leone jer se UN-ova misija sprema do lipnja 2005. povući iz te zemlje, u skladu s mandatom koji je dobila od Vijeća sigurnosti.

Gvatemalski predsjednik Oscar Berger, izabran potkraj 2003, "ponovno je aktivirao" Mirovni sporazum iz 1996, podigao ga na razinu nacionalne platforme i simbolično se u ime države ispričao građanima zbog kršenja ljudskih prava u dugom građanskom ratu u toj zemlji. Vlada je smanjila broj vojnika, ukinula neka zapovjedništva i jedinice i smanjila budžet za vojsku. Vojska je u kolovozu objavila novu doktrinu u koju su uvrštene odredbe o važnosti zaštite ljudskih prava.

Kolumbijska vlada je u studenome i prosincu, u skladu s pregovorima koje je lani vodila, demobilizirala približno 3000 boraca iz paravojnih Ujedinjenih kolumbijskih snaga za samoobranu (AUC). K tome, stotine općinskih službenika vratilo se u svoje gradove kad je vlada uspostavila stalnu policijsku prisutnost u svim gradovima u zemlji. Takve mjere urodile su padom stopa ubojstava, otmica i drugih nasilnih zločina.

Unutarnji sukob na Haitiju trajao je i lani. Zastoj u političkim pregovorima, zajedno sa sve većim nasiljem između proaristideovih i protuaristideovih frakcija, kulminirao je 29. veljače kad je predsjednik Aristide dao ostavku i otišao iz zemlje. Usprkos tome što su u zemlji prisutne mirovne snage UN-a, prijelazna vlada, osnovana u skladu s ustavom, nije imala snage za veće poteze. Aristideove pristaše su u rujnu u Port-au-Princeu pokrenule kampanju destabilizacije i nasilja poznatiju pod imenom "operacija Bagdad". Aristideove pristaše otimale su ljudе, odrubljivale im glave, spaljivale policajce i civile, nekritički otvarale vatru te razarale i palile javnu i privatnu imovinu. Zbog nasilja, u Port-au-Princeu nisu nekoliko tjedana normalno radile škole, javne tržnice, luka i sudstvo.

Brojni sukobi i lani su opterećivali situaciju u južnoj Aziji. U pokrajini Jammu i Kašmir te u sjeveroistočnim indijskim državama i lani je bilo nasilja, a vojne snage nekažnjeno su ubijale civile, a ne samo borce oružanih snaga. U Šri Lanki su i vlada i teroristička organizacija, Tamilski tigrovi za oslobođenje Eelama, lani kršile prekid vatre. Nestanci osoba iz zatvora i lani su bili ozbiljan problem u Nepalu, a vladine obavještajne snage i dalje su imale široke ovlasti za uhićenje i pritvaranje osoba koje su osumnjičene kao simpatizeri pobunjenih maoista.

Vojne snage su proizvoljno i nezakonito otvarale vatru. Nastavila se i pobuna maoista koji su mučili civile dok su vladini agenti prisilno regrutirali djecu u vojnike i naređivali bombardiranja civilnih naselja.

U regiji Velikih jezera u središnjoj Africi koje okružuju Demokratska Republika Kongo, Ruanda, Burundi i Uganda plamlio je građanski rat, dolazilo je do masovnog međuetničkog nasilja i s njime povezanih golemih kršenja ljudskih prava, što traje već više od deset godina, uglavnom zbog prisutnosti oružanih skupina i milicija koje se kreću između spomenutih zemalja. Te skupine se međusobno bore za strateške i prirodne resurse i često mijenjaju saveznicke.

Najviše zebnje izazivaju one skupine koje su našle utočište u istočnom dijelu Konga nakon genocida u Ruandi 1994. Iste te skupine bore se protiv ruandske vlade i pokreću prekogranične vojne napade te napadaju civile u Demokratskoj Republici Kongo i čine mnoge druge strahote. U regiji ima i skupina koje se protive vladama Ugande i Burundija i njihovim mirovnim procesima.

Premda postoje obećavajući izgledi za mir u regiji Velikih jezera, kršenja ljudskih prava na tom području gotovo su redovita pojava. Glavne žrtve su djeca koju se prisilno regrutira u vojsku i otima premda su neke države napredovale u demobilizaciji djece iz redova vojske. Djeca su najbrojniji članovi nekih milicija. Posebno su ugrožene žene i devojke jer se silovanje sve više koristi kao ratno oružje. U toj regiji živi približno pet od ukupno 25 milijuna raseljenih ljudi i određeni broj izbjeglica. Sjedinjene Države traže od Demokratske Republike Konga, Ugande i

Ruande da pokrenu međusobni dijalog. I dalje pratimo situaciju u svim zemljama regije, a najviše smo usredotočeni na opasnost od oružanih skupina.

Napadom na položaje pobunjenika i zračnim udarom na francuske mirovne snage, u studenome je prekinut ionako krhak prekid vatre između vlade i pobunjenika koji je trajao godinu i pol dana. Usprkos embargu i opasnosti od uvođenja sankcija, vlada je zaprijetila da će taj sukob riješiti vojnim putem. Predsjednik Bush je utvrdio da Obala Bjelokosti, koja je nekoć, zahvaljujući Zakonu o rastu i mogućnostima u Africi, bila najveći trgovinski partner Sjedinjenih Država u toj regiji, nije ispunila kriterije iz tog zakona za ovu godinu, i to zbog loše sigurnosne situacije i općeg slabljenja pravne države, zbog čega je ta zemlja postala loše mjesto za inozemna ulaganja.

Rujanski napad na školu u Beslanu u Sjevernoj Osetiji i stalni nestanci civila koje su pritvorile obavještajne snage samo su još jedan dokaz da su obje strane u sve širem sukobu na sjevernom Kavkazu i lani vrlo slabo poštovale osnovna ljudska prava. Bilo je vjerodostojnih dojava o ozbiljnim kršenjima ljudskih prava, među njima i o politički motiviranim nestancima i nezakonitim ubojstvima, kako od strane vlasti, tako i od strane čečenskih pobunjenika.

Napadani su i ljudi koji su tražili da netko odgovara za te zloupotrebe, a čečenski pobunjenici i lani su napadali ruske civile, kao u slučaju bombaškog napada u moskovskoj podzemnoj željezničkoj stanicama.

Integritet pojedinca:

Nakon višegodišnjih polemika, čileanski Vrhovni sud podržao je presudu žalbenog suda o ukidanju imuniteta za bivšeg predsjednika Augusta Pinocheta. Pinochet je 13. prosinca optužen za zločine u sklopu "Operacije kondor" u sedamdesetim godinama prošlog stoljeća. U Srednjoafričkoj Republici nastavio se prijelaz na civilnu vlast, vlada je raspustila Odjel za obavještajne istrage, jedinicu vojne obavještajne službe koja je optužena da za brojna kršenja ljudskih prava u 2003., među ostalim za mučenje, silovanje i iznudu. Predsjednik Bozize je u prosincu 2003., nakon osmogodišnje suspenzije, opet ustanovio stalni vojni sud. Sud je razmatrao slučajeve kršenja ljudskih prava, među kojima i ubojstava bez suđenja, silovanja i oružanih pljački.

Režim u Sjevernoj Koreji i lani je bio jedan od najrepresivnijih i najbrutalnijih na svijetu. Prema procjenama, u pritvorenici logorima u udaljenim krajevima zemlje ima između 150.000 i 200.000 ljudi, a prebjezi govore da su mnogi zatvorenici umrli od posljedica mučenja, izgladnjivanja, bolesti i izloženosti hladnoći. K tome, režim strogo kontrolira mnoge aspekte života svojih građana.

Zakonom o izvanrednom stanju iz 1981., koji je u veljači 2003. produljen na još tri godine, u Egiptu su ograničena mnoga temeljna prava. Obavještajne snage su i lani maltretirale i mučile zatvorenike pa je u policijskim stanicama ili zatvorima smrtno stradalo 10 ljudi. Ozbiljan problem i lani su bila proizvoljna uhićenja i zatvaranja te dugo držanje pritvorenika u istražnom pritvoru. Uvjeti u zatvorima bili su i lani vrlo loši.

Sirijska vlast je i lani tolerirala rasprostranjeno mučenje zatvorenika zbog čega ih je najmanje 8 preminulo. Ljude se proizvoljno uhićivalo i zatvaralo, dugo ih se držalo u istražnom zatvoru bez početka suđenja, nepošteno im se sudilo na vojnim sudovima, a živjeli su u sve gorim zatvorskim uvjetima. Obavještajne službe provele su masovno hapšenje Kurda u pokrajini Hassakeh, Aleppu, Damasku i u drugim krajevima zemlje. Kad je počeo sukob arapskih i kurdskih navijača na nogometnoj utakmici koja se 12. ožujka održavala u Kamishli u

sjeveroistočnoj pokrajini Hassakeh, vojska je pucala na masu. Izbili su nemiri koji su trajali nekoliko dana, a u njima su deseci ljudi ubijeni, pritvoreno je najmanje 2000 Kurda, a njih gotovo 300 je potkraj godine još bilo u pritvoru gdje su čekali da počne suđenje na Državnom sudu za sigurnost i na Vojnom sudu. Vlada je i lani skrivala informacije o stanju i lokaciji ljudi koje godinama drži u samici.

U uzbekistanskim zatvorima, istražnim zatvorima i lokalnim policijskim i obavještajnim ispostavama i lani su redovito mučili zatvorenike, a vrlo rijetko su kažnjavani pripadnici vojnih snaga kojima je dokazano da su zlostavljeni zatvorenike. No, vlast je uvela neke značajne mјere za suzbijanje mučenja i uspostavu policijske odgovornosti. U suradnji s nekim odjelima ministarstva unutarnjih poslova, ustanovila je preliminarne postupke za istragu i izricanje disciplinskih mјera za kršenja ljudskih prava, dopustila nevladinim organizacijama da obiju zatvore i zatvorske čuvare poslala na obuku o ljudskim pravima. Vlada je surađivala i s inozemnim forenzičarima koji su sudjelovali u istragama o smrtnim slučajevima od posljedica mučenja u pritvoru.

Sloboda medija:

Konzervativni udar na demokratske zahtjeve u Iranu proširio se s izričitih političkih prava na brojna druga područja. Primjer je toga istraga o smrti kanadsko-iranske fotografkinje koja je pretrpjela izljev krvi u mozak nakon što je ozlijedena u iranskom zatvoru. Istraga je pokrenuta 2003., a lani nije došlo ni do kakva pomaka. K tome, vlast je postupno gušila sva nezavisna medijska izdanja te hapšenjem i zastrašivanjem primorala novinare na šutnju. Posljednji internetski forum za slobodnu raspravu došao je pod udar kad je vlada uhapsila njegove osnivače i natjerala ih da potpišu lažna priznanja.

Slobodu izražavanja i nezavisnost medija u Rusiji i lani je gušila vlada svojim pritiskom i pojačanom kontrolom nad medijima. Isti trend sve veće kontrole nad medijima i pritiska na novinare zabilježen je i u brojnim euroazijskim zemljama, posebno u Bjelorusiji i nekim državama srednje Azije. Rusi su najviše kontrolirali vlasništvo nad elektronskim medijima u nastojanju da spriječe objavu informacija o osjetljivim temama, na primjer Čečeniji. Zbog vladina pritiska novinari su više pribjegavali autocenzuri.

Nakon formalnih političkih konzultacija s Europskom unijom, Togo je usvojio nove propise o medijima, ali oni nisu donijeli najbolje rezultate. Ukinute su zatvorske presude za najveći dio novinarskih prekršaja, ali i dalje se mogu izreći za poticanje na, na primjer, etničku mržnju ili kršenje zakona, kao i za objavljivanje pod lažnim imenom. Zakonom su određeni standardi profesionalnosti za novinare, a od nezavisnih novinara traži se da najmanje trećina novinara udovoljavaju vladinim standardima.

U Alžиру su lani održani prvi višestranački demokratski izbori na kojima je opet izabran predsjednik Buteflika, ali vlada je sve više ograničavala rad medija. Porastao je broj optužnica prema zakonu o kleveti, a vlada je znatno više maltretirala novinare, zbog čega je nekoliko novinara u zatvoru provelo između dva mjeseca i dvije godine. K tome, vlast je obustavila izlaženje dviju novina zbog čega su novinari sve više pribjegavali autocenzuri.

Međunarodne organizacije i domaći novinari optužili su vladu Venezuele da rasplamsava atmosferu neprijateljstva prema medijima. Vlada je donijela nekoliko upravnih akata, a u prosincu je usvojila novi zakon koji povećava opasnost od sudske progona novinara i tako pridonijela stvaranju atmosfere neprijateljstva prema nezavisnim medijima.

Sloboda vjeroispovijesti:

O problemima vezanima uz slobodu vjeroispovijesti iscrpno se govori u Godišnjem izvještaju o vjerskim slobodama u svijetu, koji je objavljen u rujnu 2004. dok se u ovim izvještajima samo ističu i ažuriraju neka važna zbivanja.

Prema Zakonu o slobodi vjeroispovijesti u svijetu, zemlje koje posebno ozbiljno krše slobodu vjeroispovijesti moraju se uvrstiti na popis posebno problematičnih zemalja. Državni tajnik je lani na taj popis opet uvrstio Burmu, Kinu, Iran, Sjevernu Koreju i Sudan dok su se prvi put na tom popisu našle Eritreja, Saudijska Arabija i Vijetnam.

Budući da u Iraku država više ne krši slobodu vjeroispovijesti, kao što ju je kršila u vrijeme vladavine Sadama Huseina, državni tajnik je u lipnju 2004. uklonio Irak s popisa posebno problematičnih zemalja. Otkad su koalicijske snage oslobodile Irak, vlast ničim ne ograničava slobodu vjeroispovijesti, a prema Zakonu o prijelaznoj vlasti, jamči se "sloboda mišljenja, savjesti i vjerispovijesti".

Postupci saudijske vlade na planu slobode vjeroispovijesti i lani su bili razočaravajući. Najviši američki dužnosnici lani su detaljno razgovarali sa saudijskim dužnosnicima o slobodi vjeroispovijesti, a državni tajnik je u rujnu uvrstio Saudijsku Arabiju na popis posebno problematičnih zemalja zato što je prema Zakonu o vjerskim slobodama u svijetu ozbiljno kršila slobodu vjeroispovijesti. Vlada propisuje strogo pridržavanje doktrine. Sunitski muslimani koji nisu vahabiti, šiiti i sufisti izloženi su diskriminaciji, a katkad im se oštro ograničava prakticiranje njihove vjere. Nekoliko čelnika tih zajednica lani je uhapšeno i zatvoreno. Vjernici drugih vjera stalno su u opasnosti da budu uhapšeni, zatvoreni, mučeni ili deportirani zbog uključivanja u vjerske aktivnosti koje privlače pažnju službenih državnih tijela. Često se događalo da imami, čije se plaće pokrivaju iz državnog budžeta, s mržnjom govore protiv nesunitskih muslimana i pripadnika ostalih vjera.

Vijetnam je i lani ograničavao slobodu vjeroispovijesti i djelovanje vjerskih organizacija koje nije odobrila država. Vlada nije objavila ukaz o zabrani prisilnih preobraćenja, nije dokinula fizičko zlostavljanje vjernika, u zatvorima je držala značajan broj vjerskih zatvorenika i nije dopustila da se otvore i registriraju na stotine crkava premda jest dopustila da se opet otvore neke crkve u Središnjem gorju koje su zatvorene 2001. No, do određenog poboljšanja došlo je kad je Vijetnam uvršten na popis posebno problematičnih zemalja. Neki vjerski vođe iskazali su oprezan optimizam u vezi s novom uredbom o religiji, koju je vlada objavila u studenome dok je u prosincu Evangelistička crkva Sjevernoj Vijetnama održala prvi Nacionalni kongres nakon 20 godina i imenovala novo, nezavisno vodstvo.

Među uspjesima na planu vjerskih sloboda jest i činjenica da su se Jehovini svjedoci u Armeniji, nakon niza odbijenica, u listopadu uspjeli registrirati. Novi zakon o slobodi vjeroispovijesti usvojila su oba parlamentarna doma u Bosni i Hercegovini. Prema tom zakonu, vjerske zajednice imaju široka prava i stječu status pravne osobe koji dosad nisu imale. A iz Gruzije je lani došlo manje dojava o nasilju nad pripadnicima manjinskih vjerskih zajednica.

Odnos prema manjinama, ženama i djeci:

State Department je 30. prosinca dovršio Izvještaj o antisemitizmu u svijetu od 1. srpnja 2003. do 15. prosinca 2004. Podatke o stanju crpili smo iz materijala koje su nam dostavile naše ambasade, od nevladinih organizacija i prikaza iz naših godišnjih izvještaja o ljudskim pravima, a izvještaj smo pripremili u skladu sa zasebnom zakonodavnom odredbom.

Romi u Češkoj Republici i u Slovačkoj Republici bili su i lani izloženi diskriminaciji premda su obje zemlje nastojale poboljšati situaciju i u tu svrhu donijele mjere poput revizije zakonskih odredbi i zapošljavanja Roma kao osoba za vezu s policijom ili zdravstvenih pomoćnika.

Povrat imovine, uglavnom srpskim izbjeglicama, u Hrvatskoj je značajno napredovao premda je opstrukcija povratka manjina od strane lokalne vlasti i lani bila problem. Do nasilja nad manjinskim kosovskim Srbima i drugim manjinama na Kosovu došlo je kad su u ožujku izbili nemiri što je samo dokaz koliko su ljudska prava u toj pokrajini još uvijek krvaka.

Tajlandske obavještajne službe maltretirale su i zlostavlja muslimanske disidente u južnom dijelu zemlje, što je uvelike pokvarilo stanje ljudskih prava u toj zemlji. U pokušaju da odbace napad muslimanskih separatista, neki dijelovi policije i vojske su 28. travnja ubili najmanje 100 ljudi u pokrajinama Yala, Pattani i Narathiwat. Sedamdeset i osam muslimanskih pritvorenika, koji su trebali biti prebačeni u vojni logor, ugušilo se jer su policija i vojska nagurale previše ljudi u prikolice kamiona.

U Afganistanu i Iraku, žene su ostvarile goleme pomake u političkoj participaciji pa su tako glasale, obnašale državne dužnosti ili se kandidirale na izborima. Žene su značajno unaprijedile svoja temeljna prava i u obrazovanju i na drugim područjima. U Pakistanu su osnovane posebne policijske stanice u kojima rade samo policajke jer je vlast dobila mnogo pritužbi na zlostavljanje žena u pritvoru. K tome, premda se u Pakistanu ljudi još ubijaju zbog povrijeđene časti, novim zakonima pooštrene su kazne za takva ubojstva, a zlostavljanja u zatvorima vlast je nastojala suzbiti izmjenama zakona o kaznenom postupku u slučaju huljenja i izmjenama Hudoodovih uredbi.

Jedan od najvećih problema vezanih uz zlostavljanje žena i djece jest taj što se države energično ne bore protiv uvjeta koji pogoduju trgovajuženama i djecom.

U Burmi su žene i djevojke iz sela otimane i prisiljavane na prostituciju na stajalištima kamiona, u ribarskim selima, pograničnim gradovima, rudnicima i vojnim logorima. Muškarci, žene i djeca iz Burme krijumčareni su i u druge zemlje. Situaciju su samo pogoršali vladini ekonomski neuspjesi i odobravanje prisilnog rada.

U Ujedinjenim Arapskim Emiratima žene i djevojke prisiljavane su na prostituciju i služenje po kućama dok su dječaci izrabljivani kao džokeji na devama. Prema jednom nedavnom dokumentarcu o džokejima na devama, ističe se da zlostavljanje djece počinje u njihovojoj najranijoj dobi, da su izložena teškim vremenskim uvjetima zbog kojih se mogu razboljeti ili umrijeti, da su pothranjena te da ih poslodavci fizički i seksualno zlostavljaju. Vlada je obećala da će nešto učiniti i uvela neke mjere koje su imale ograničeno djelovanje.

Na Kubi, država propagira turizam, što privlači grabežljivce koji se bave seksualnim turizmom i seksualnim izrabljivanjem maloljetnica na Kubi.

Cvatući naftni sektor u Ekvatorijalnoj Gvineji uvelike je zaslужan što se preko te zemlje krijumčare žene za prostituciju i što je sve više takvih žrtava i u samoj Ekvatorijalnoj Gvineji. Prema procjenama, milijuni Indijaca podvrgnuti su prisilnom radu i prostituciji dok je na tisuće građanki Nepala i Bangladeša prokrijumčareno u Indiju kako bi postale seksualne robinje.

Trgovanje ljudima značajan je problem u Indiji, a u tom su kriminalu sudjelovali i neki najviši dužnosnici. Premda Indija ni lani nije imala zakon o borbi protiv trgovanja ljudima, određeni pomaci zabilježeni su u pojedinim državama dok je središnja vlada nedavno obećala da će utvrditi i provesti nacionalnu politiku borbe protiv trgovanja ljudima.

Nasilje nad ugroženim skupinama i njihova diskriminacija i lani su bili problem u Tanzaniji. Poluautonomni otok Zanzibar u kolovozu je proglašio homoseksualnost nezakonitom i odredio oštreye kazne koje vrijede na njegovom teritoriju. Što se tiče kontinentalnog dijela Tanzanije, ondje živi 4 milijuna žena i djevojaka kojima su osakaćeni spolni organi. I premda je takav

postupak djelomično zakonski zabranjen, policija rijetko provodi zakon pa se sada takva praksa vrši nad sve mlađim djevojčicama kod kojih ju je teže utvrditi.

Radnička prava:

Radnička prava u Iraku i lani su bila ograničena, uglavnom zbog nasilja, nezaposlenosti i neprilagođenih sindikalnih struktura i zakona, iako je potkraj godine došlo do nekih pomaka, zahvaljujući inozemnoj pomoći. Prema Međunarodnoj konfederaciji sindikata sa sjedištem u Bruxellesu, radnici su prijavili da im je sada dopušteno osnivati sindikate i da polako obnavljaju sindikalne strukture u kojima su prije glavnu riječ imali pripadnici stranke Baas. Međunarodna organizacija rada lani je tehnički pomagala Iraku da izradi zakone o radu koji će biti u skladu s međunarodnim standardima, obnovila je kapacitete ministarstva rada i socijalne skrbi, osnovala hitne službe za zapošljavanje i uvela programe doškolovanja.

Komisija za ispitivanje, koja je osnovana u skladu s Člankom 26 ustava Međunarodne organizacije rada (ILO), u travnju je posjetila Bjelorusiju kako bi istražila pritužbe da vlada sustavno krši odredbe iz temeljne ILO-ove Konvencije o slobodi udruživanja i zaštiti prava na organiziranje i kolektivno pregovaranje, kojih je Bjelorusija potpisnica. Komisija je u listopadu objavila izvještaj i zaključila da se vlada u značajnoj mjeri miješa u rad sindikata. Komisija je preporučila vladu da poduzme sve potrebne mjere za registraciju nezavisnih sindikata, da izmijeni zakone i uredbe kojima ograničava slobodu udruživanja, zaštiti nezavisne sindikaliste od protusindikalne diskriminacije i distribuirala zaključke i preporuke Komisije. Komisija je navela da većinu tih preporuka treba provesti najkasnije do lipnja 2005.

Pod vodstvom predsjednika Busha Sjedinjene Države su zajedno s demokratskim saveznicima još jednom potvrdile svoju privrženost ljudskim pravima i demokraciji. I dalje se držimo načela da će države kojima vladaju slobodni građani biti kamen temeljac za razvoj miroljubivijeg svijeta. Izvršenje naše demokratske dužnosti ovisi o odlučnosti i žaru njenih propagatora. Neka ovi izvještaji posluže kao pokazatelj ostvarenog napretka i kao smjernica za rješavanje problema u budućnosti.